Recenzia

Grim T. 2024: Ptačí svět očima fotografa. KAZDA, s.r.o., Brno.
256 strán, 257 farebných obrázkov, ISBN: 978-80-7670-190-8, formát 300×212 mm, cena viazaného výtlačku 40,84 – 65,27 EUR, podľa kníhkupectva.

Začiatkom novembra tohto roku sa na knižný trh dostáva nová ornitologicko-fotografická publikácia známeho ornitológa, birdwatchera, cestovateľa, fotografa a popularizátora prírody, zvlášť vtáctva, Tomáša Grima. Ako už samotný názov napovedá, kniha predstavuje jedinečný pohľad na svet vtákov, v ktorej sa spája ornitologická odbornosť s estetickým fotografickým majstrovstvom. V tejto oblasti ide o výnimočné dielo, a to nielen svojím obsahom, ale aj spôsobom spracovania. Hoci by sa mohlo zdať, že trh je už presýtený knihami takéhoto zamerania, Grimova publikácia vyniká svojou osobitosťou. Nejde o klasickú encyklopédiu či obrazový atlas vtákov, na aké sme zvyknutí, ale o súbor starostlivo vybraných snímok, resp. fotografií s vtákmi, ktoré autor zachytil za ostatných sedem rokov počas svojich expedícií do 85 krajín všetkých siedmich kontinentov. Na rozdiel od väčšiny podobných kníh, v ktorých sú vtáky radené zvyčajne taxonomicky či geograficky alebo podľa biotopov, autor až na niekoľko málo výnimiek zostavil jednotlivé obrázky chronologicky. Takáto organizácia knihy jej dodáva zaujímavý časovo-priestorový rozmer a umožňuje čitateľovi sledovať autorovu cestu za vtákmi nielen zemepisne, ale aj v čase. Tak sa kniha stáva aj akýmsi cestopisom i s priloženou mapou na jej konci.

Samotné fotky vtákov svojou nevšednosťou, akčnosťou či vzácnosťou fotografovaných druhov ohromia tak odborníka, ako i laika – amatéra. Každý záber je pritom doplnený aj technickými údajmi o jeho vzniku. Okrem snahy zachytiť vtáky v reálnych situáciách v reálnom čase, autor sa pri jednotlivých záberoch pohráva s ich kompozíciou, svetelnými efektmi či dynamikou. Vtáky sú často zasadené do pre ne netypického prostredia ako dôkaz ich vysoko vyvinutej schopnosti prispôsobovať sa. Na iných snímkach, naopak, fotografovaného vtáka nájdete len ťažko. Ale aj to bol autorov zámer. Ten sa pritom netají snahou „vyhnúť sa nude" a vyvolať v čitateľovi emócie alebo ho primäť k zamysleniu, čo sa mu darí s mimoriadnou efektivitou. Mne osobne sa okrem iného páčil napríklad snímok útoku krakle belasej na sokola myšiara z Maďarska, hniezdenie drozda čierneho pod „záštitou" sochy svätého Jána Nepomuckého, jedného z patrónov českej zeme, nočný tri sekundy trvajúci záber výrika lesného z Olomouca, medárik modrolíci z Austrálie na vodnom kohútiku s „nepitnou" vodou, hypnotizujúce krahule hôrne z Nórska či pachriašteľ nádherný z Brazílie. Mnohé z týchto fotografií pritom vyhrali alebo postúpili do užšieho výberu vo viacerých domácich a zahraničných fotosúťažiach, ako je Bird Photographer of the Year, Nature Photographer of the Year, Czech Nature Photo a ďalších. Autentickosť obrázkov je doložená ich presnou lokalizáciou a datovaním, ako i snímkami autora počas fotografovania

CC BY-NC

v rôznych častiach sveta. O to viac som bol potešený, že sa v knihe objavili aj fotografie kukučky z Parížskych močiarov, resp. rybníkov Paríž pri Ľubej, čo môžem osobne aj potvrdiť.

Kniha však nie je len súborom fotografií. Jej významnou súčasťou je aj textová časť. Jednotlivé komentáre k obrázkom podávajú informácie týkajúce sa okolností ich vzniku a menej známe zaujímavosti zo života prezentovaného druhu. Z textov k obrázkom sa čitateľ dozvie nielen o rôznych ekologických súvislostiach, ale aj o málo známych biologických kuriozitách vtákov, ako napríklad, ktorý druh ako jediný sa pári v misionárskej polohe, aké informácie predávajú kukučí samci svojimi pózami samiciam a pod. Pre mňa zaujímavým bolo aj vysvetlenie, resp. objasnenie pôvodu jedného z mála európskych vtáčích endemitov z Pyrenejského polostrova – modrani strakovitej. Texty okrem toho zachytávajú aj autorove vlastné „dobrodružstvá" pri fotografovaní, t.j. akési zákulisie fotografie, čo čitateľa vtiahne do deja a podnecuje jeho vlastnú zvedavosť. Ľahký čitateľný štýl, písaný často s vtipom a trochou nadsádzky, ho zároveň osloví intelektuálne i emocionálne.

Kniha je spracovaná na veľmi dobrej úrovni graficky aj po technickej stránke. Je tak vhodnou odbornou ako i inšpirujúcou publikáciou nielen pre vtáčkarov, ale i fotografov vtákov a prírody vôbec, a preto ju vrelo odporúčam odborníkom a milovníkom prírody a všetkým tým, ktorí chcú lepšie pochopiť krásu a krehkosť vtáčieho sveta.

Alfréd Trnka

Došlo: 9. 12. 2024
Online: 14. 12. 2024